

KÜLFÖLDI VÁLLALATI KIADVÁNYOK A CSEPEL AUTÓGYÁR
MŰSZAKI KÖNYVTÁRÁBAN.

Vállalatunknál csak egyesek gyűjtötték a külföldi cégek árjegyzékeit, kezelési -, karbantartási utasításait, alkatrész jegyzékeit, gyártmánykatalógusait, prospektusait, gyártási programjait, gyártörténeti és más propaganda kiadványait. Ezzel a felsorolással mindjárt érzékeltetni kívánom, hogy a vállalati kiadványok mely fajtáiról lesz szó a továbbiakban. Ezekhez a gyűjtők magánlevelezése és a külföldi cégek képviselőivel való közvetlen hivatalos érintkezés /ajánlatkérés, kiutazás stb./ útján jutottak. A kiadványok így többnyire magánkézben vagy egyes részlegek birtokában maradtak, és sokszor kihasználatlanul vagy egyirányu - a gyűjtő érdeklődési körétől függő - felhasználás után a további nyilvánosságtól kizárattak, illetve sokszor tetszetős kivitelezésük miatt dekorációs célokat vagy gyerekek - egyébként nagyon szimpatikus - gyűjtési szenvedélyét elégitették ki. Különösen vonatkozott ez a különböző autógyárak kiadványaira, ezek ugyanis gyerekekre és felnőttekre egyaránt igen nagy vonzerővel bírnak.

Többirányu felhasználási lehetőségük csak lassan tudatosodott a műszaki dolgozók körében, akik a kisnyomtatványokkal szemben közismerten bizalmatlansággal viseltettek. De lassan, módszeres gyűjtésükkel párhuzamosan nem csak a gazdasági élet, hanem a termelés vonalán is nélkülözhetetlen segédeszközei lettek az információs és dokumentációs munkának.

Az első igények jelentkezésekor meglepődtünk azon, hogy e költségmentes kiadványok beszerzése milyen nehézségekbe ütközik. A "Kultura" nem vállalhatta beszerzésüket, egyrészt éppen ingyenes jellegük miatt, másrészt mert e kiadványokat többnyire nem a kiadók, hanem a gyártó vállalatok terjesztik. Az "Impexek" - bár esetenként vállalják egy-egy kérés teljesítését, - rendszeresen csak saját vállalatuk beszerzési igényeit tudják kielégíteni. /Itt említem meg, hogy a magyar vállalati irodalom beszerzése még ennél is bonyolultabb, és ráadásul igen költséges, de feltétlenül orvoslást igénylő feladat maradt./

Látszólag nehézség volt az is, hogy a könyvtárak nem tartoznak a vállalatok azon részlegei közé, /beruházási és

kereskedelmi szervek/, amelyek önálló üzleti levelezést folytathattak volna. Ekkor jutottunk arra az elhatározásra, hogy gyárvezetőségünk jóváhagyását kérjük üzleti és devizális kötelezettséggel nem járó önálló levelezés lebonyolítására. Ezért a kiadványokat kérő levelezőlapokat hangsúlyozottan úgy fogalmaztuk meg, hogy csakis az üzleti kötelezettséggel nem járó ingyenes kiadványokat kérjük, kifejezetten műszaki könyvtári dokumentációs célokra.

Ezeknek az elveknek lefektetése után 1958. nov. 25-én elindítottuk az első 50 levelezőlapot. Ezeket udvariasságból, és hogy nagyobb nyomatékot adjunk kérésünknek, szabványos postai levelezőlap helyett fehér levelező lap kartonból vágott lapra irtuk, és vállalati bélyegzővel láttuk el.

Cimanyag terén nem voltak nehézségeink, hiszen a Hansen: Auto Branschen Code, VDA /Verband der Automobil Industrie E.V./ és az Illustrierte Automobil Revue évi "Katalognummer"-ein kívül a folyóiratok hirdetési részei - különösen a vásári és más különszámokban - bőven ontják a különböző cégek hirdetéseit.

Munkánkat azzal kezdtük, hogy külön-külön kartonokra 200 cég pontos címét vettük fel, ezeket ábécérendbe raktuk. A 200 legfontosabb címből indulásra újból kiválogattuk az 50 elsősorban érdekes vagy az olvasóink által megadott cég címét. A lapok elküldése után ezekre a kartonokra napi bélyegzőt helyeztünk. Ezzel jeleztük, hogy az illető céghez már futott ki kérésünk, és így ne terheljük ujabbal. Első lapjainkat egyrészt olyan autógyárakhoz küldtük, amelyek velünk azonos tonnaterhelésű tehergépkocsikat gyártanak, másrészt azokat a cégeket kerestük meg, amelyek gyártmányait kocsijainkba beépítjük, vagy beépíthetjük, végül szerszám-gépgyárakhoz, amelyek gyártmányait már vagy használjuk, vagy autógyártáshoz használható célgépeket gyártanak.

A lapok elindítása után cimanyagunkat újból 200-ra egészítettük ki, és ezt a módszert alkalmazzuk a továbbiakban is a lapok kiküldése után.

Ezekután már csak izgalommal teli várakozás volt osztályrészünk, míg az első 50 lapra, amelyet nov. 25-én küldtünk szét, dec. 8-án meg nem érkezett az első csomag, az angol "Bristol" gyár kiadványaival. A csomag melléklete igen udvarias kísérő levél volt, amely mutatta, hogy kérésünk fogalmazásában megfelelő hangot ütöttünk meg. Az első, nagy örömmel fogadott küldeményt, csakhamar, különböző időközökben továbbiak követték. Ezekből megállapítható volt, hogy a feladástól számítva a világ minden tájáról általában

egy hónap múlva reagálnak levelünkre. Kiemelve 100 - fél-ével ezelőtt kiküldött - levelezőlapot, amelyre válasz már érkezett, megállapíthatjuk, hogy 100 cég közül 60 küldött dokumentációt, egy cég közli, hogy felszámolás alatt van, 2 levelező lap pedig hibás cím vagy címzés miatt érkezett vissza. Ha a befektetett postaköltséget tekintjük, ami 100 db. kiküldött lapnál 60 forintot jelent, nevetségesen csekély összeg a cégenkénti 1 forint a sokszor egy cégtől beérkező több kg-nyi használható anyagért. A kapott anyag mennyiségének érzékeltetésére megemlítem, hogy a minimálisan 10 lapból álló küldeménytől kezdve, a Deutsche Innen- und Aussenhandel által küldött 7 kötetnyi, egyenként 33x26-cm. nagyságu, 6 cm. vastag, kb. 20 kg-ot kitevő aranyozott, egészvászon kötésű anyagáig, a legkülönbözőbb mennyiségű és kivitelezésű dokumentumok érkeztek.

Beérkezésükkor előtérbe kerültek a kisnyomtatványok nyilvántartási és raktározási problémái. A helyi lehetőségeket könyvtári és műszaki dolgozókkal megbeszélve, a következő nyilvántartási és raktározási módszerben állapodtunk meg.

A beérkezett nyomtatványokat érkezésükkor keletbélijegzéssel látjuk el, mert tudvalevő, hogy ezeken a kiadványokon legtöbbször nincs évszám. Miután a cégek oly gyártmányaikról küldenek prospektust, amelyet jelenleg is készítenek, a beérkezési dátum feltétlenül rögzíti a gyártás utolsó évét, és így később is következtetési lehetőséget nyújt. Ezután kétféle raktárkönyvbe kerül az anyag numerikus sorrendben, és egy még nem futó betűindexet kap, amely a raktári helyét a könyvtárban meghatározza. Egy cég által küldött, azonos gyártmányokra vonatkozó - esetleg különálló lapoknak is - egy számot adunk, ezeket vagy összefűzzük, vagy iratrendezőben tároljuk. Minden egyes számról két kartont készítünk. A kartonok, ill. katalogus cédulák tartalmazzák a cég nevét, a kiadvány tárgyát - magyar nyelven -, terjedelmét és beérkezése keltét. A cédulák közül az egyik decimális jelzetet kap, és az általános szakkatalogusunkba kerül, a másik külön katalogusdobozban tárgyszó és azon belül alfabétikus sorrendben nyer elhelyezést. Amikor egy cégtől először érkezik anyag, a cég elnevezését és pontos címét, valamint a tőle beérkezett nyomtatványok raktári számát rávezetjük egy kartonra. Ezeket a kartonokat azután szoros ábécé-be soroljuk, és a továbbiakban az illető cégtől beérkező valamennyi nyomtatvány raktári számát a cég kartonjára ráírjuk. Így ha valaki egy cég kiadványait óhajtja tanulmányozni, ennek alapján szolgáltatjuk.

Mire használjuk ezeket a kiadványokat; ill. mire használhatjuk?

A könyvtári statisztika adatai azt mutatják, hogy a kiadványok igen kelendőek. Használói főleg a gyártmányfejlesztési, szerkesztési, értékesítési, formatervezői, beruházási és technológiai részlegektől kerülnek ki.

A gyártmányfejlesztési feladatokkal foglalkozó mérnökök, technikusok e kiadványokból értesülnek arról, hogy gyártmányainknak milyen új korszerű követelményeknek kell megfelelniök. Megismerkednek a piacon kelendő célgépkocsikkal, amelyeknek eredménye a nyergesvontató, lakókocsi, faszállító, cementszállító, önhordó tartálykocsi és más gyártmányok kialakítása, anélkül, hogy ezen az úton tapogatózva kelljen megindulniok. Az egyes vállalatoktól kapott gyártási programok pedig sok esetben iránymutatói a fejlődés útjának.

A szerkesztők, a gyártmányfejlesztési feladatok tulajdonképpen megoldói, a különböző gyártmányok ismertetőiből összehasonlításokat végezhetnek, és tanulságokat vonhatnak le a dinamikus tényezők, menettulajdonságok, a sebesség, a kapaszkodóképesség stb. megjavítása érdekében. Figyelemmel kísérik az egy-egy kocsin végrehajtott módosításokat, azokat értékelve és az ötleteket felhasználva javíthatnak konstrukcióikon. Ugyanakkor a szerkesztő ötleteket kap egy-egy új részlet szerkezeti módosításához, /ilyen volt pl. a biztonsági fék./

Az értékesítési részlegek a prospektusok alapján figyelemmel kísérhetik a "konkurrens" vállalatok programját, megismerhetik a piac követelményeit korszerűség és áralakulás szempontjából. Összehasonlító vizsgálatokkal felderíthetik, hogy a világ mely részén helyezhetők el gépkocsijaink az adott körülmények között a legjobban, és mi a teendő, hogy új területeket hódítsunk meg.

Amióta a formatervezés nálunk is előtérbe került, formatervezőink a vállalati anyag egyik legszorgalmasabb használói lettek. Állandóan figyelhetik a "divat" változásait, és az új vonalakat, színeket egyénien és gyártmányaink jellegéhez simítva és alkalmazva érvényesíthetik.

Igen gyakran érkezik a prospektusok között olyan kiadvány, amely egy-egy neves autógyár történetét írja le, és rajzokon, fényképeken ismerteti a gyár őstípusait. Ezeknek nagyon jó hasznát veszik modellezőink, vagy azok, akik az automobilizmus történetével foglalkoznak.

Gyárfejlesztési szempontból is jelentősek a vállalati kiadványok. Az autógyáraktól kért anyag sok esetben tartalmaz

olyan távlati vagy sematikus képeket, ábrákat, amelyek egy-egy üzem belső elrendezését és anyagmozgatását mutatják be. Természetesen most már kérünk kiadványokat olyan cégektől is, amelyek kifejezetten gyárberendezést, darukat, emelőket, lisztereket stb. gyártanak, amelyek egyes új létesítményekhez hasznos adalékul szolgálnak.

Gyártásfejlesztéssel, a jobb technológia kialakításával foglalkozó szakembereink részére szerszámgépeket, szerzőket és készülékeket gyártó vállalatok kiadványainak megkérését is megkezdjük. Ezek egyrészt a felszerszámozás korszerűsítéséhez segítenek, másrészt megismertetik azokat a külföldi cégeket, amelyeknek gyártmányait, célgépeket, automatákat stb. beszerezzük.

Beruházási osztályunk eddig jellegénél fogva nem tartozott könyvtárunk igénybevevői közé, ma már szintén szívesen veszi segítségünket, mind anyagot kérve, mindpedig cégek címét hozva, hogy ismertetőt szerezzünk üzleti tárgyalások megindítása céljából.

Az elmondottak alapján azt hiszem, hogy új szolgáltatásunk megindítása nem volt hiába való munka. Az eddig hiányosan, rendszertelenül és öncélúan gyűjtött vállalati nyomtatványok központosítása, újabb beszerzése és szétszóródásuk könyvtári adminisztrációval való megakadályozása szükséges volt, mert csak így tudtuk újabb és hatékonyabb nyilvánosságukat biztosítani. Így tudtuk elérni, hogy a ma már kb. 2000 db-ot kitevő anyag védelme és forgalma kölcsönzési szolgálatunkon keresztül biztosítottnak látszik.

Végezetül kérem azokat, akik könyvtárunkban talán régebben és bizonyára tökéletesebb formában foglalkoznak ezzel a munkával, tegyék lehetővé tapasztalataink kicserélését.

Hegyí Nándor

- x x x -